

Ανάκτηση πάρκου στην πόλη των Σερρών

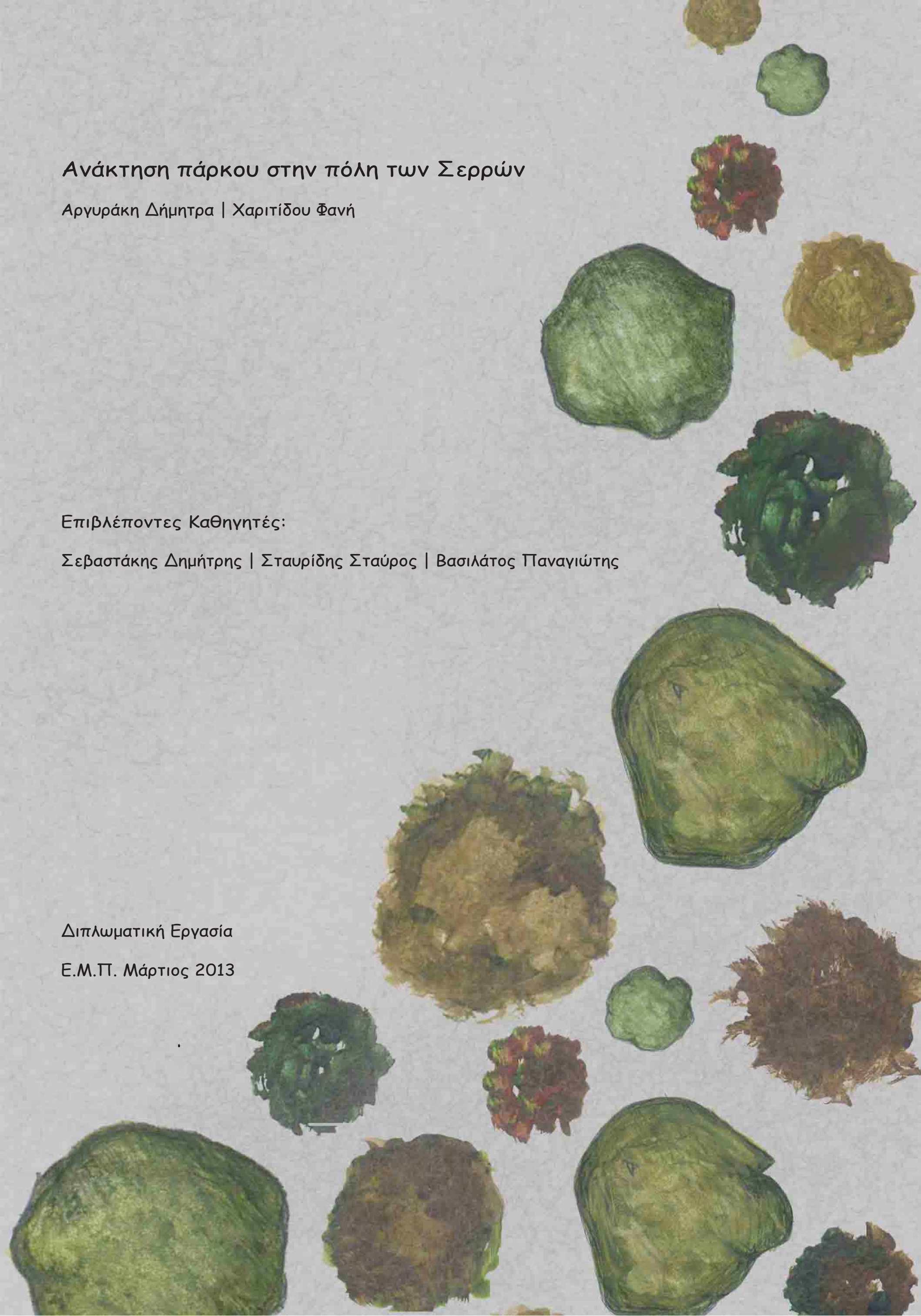
Αργυράκη Δήμητρα | Χαριτίδου Φανή

Επιβλέποντες Καθηγητές:

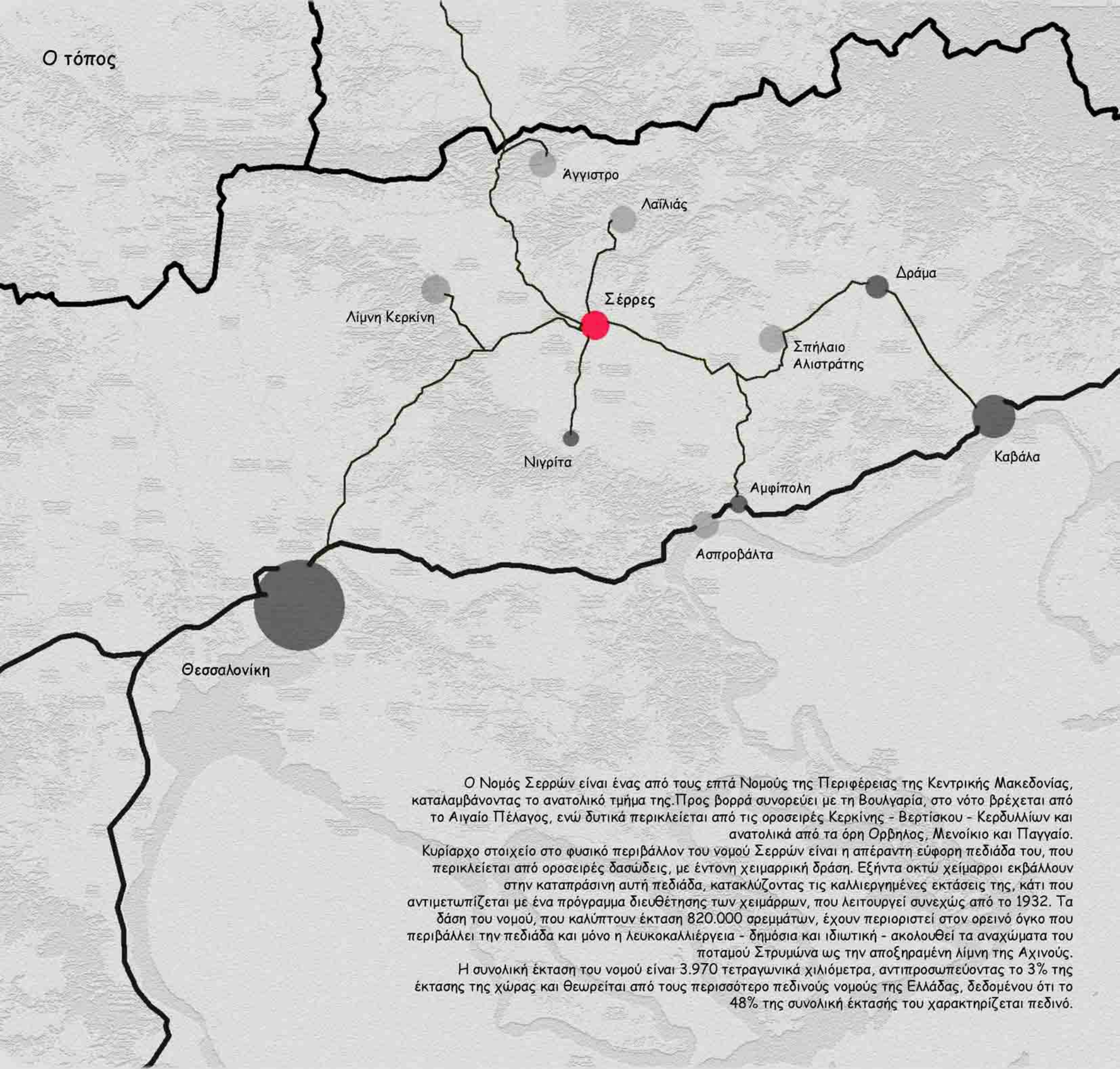
Σεβαστάκης Δημήτρης | Σταυρίδης Σταύρος | Βασιλάτος Παναγιώτης

Διπλωματική Εργασία

Ε.Μ.Π. Μάρτιος 2013

Ο τόπος

Ο Νομός Σερρών είναι ένας από τους επτά Νομούς της Περιφέρειας της Κεντρικής Μακεδονίας, καταλαμβάνοντας το ανατολικό τμήμα της. Προς βορρά συνορεύει με τη Βουλγαρία, στο νότο βρέχεται από το Αιγαίο Πέλαγος, ενώ δυτικά περικλείεται από τις οροσειρές Κερκίνης - Βερτίσκου - Κερδυλλίων και ανατολικά από τα όρη Ορβηλος, Μενοίκιο και Παγγαίο.

Κυρίαρχο στοιχείο στο φυσικό περιβάλλον του νομού Σερρών είναι η απέραντη εύφορη πεδιάδα του, που περικλείεται από οροσειρές δασώδεις, με έντονη χειμαρρική δράση. Εξήντα οκτώ χείμαρροι εκβάλλουν στην καταπράσινη αυτή πεδιάδα, κατακλύζοντας τις καλλιεργημένες εκτάσεις της, κάτι που αντιμετωπίζεται με ένα πρόγραμμα διευθέτησης των χειμάρρων, που λειτουργεί συνεχώς από το 1932. Τα δάση του νομού, που καλύπτουν έκταση 820.000 στρεμμάτων, έχουν περιοριστεί στον ορεινό όγκο που περιβάλλει την πεδιάδα και μόνο η λευκοκαλλιέργεια - δημόσια και ιδιωτική - ακολουθεί τα αναχώματα του ποταμού Στρυμώνα ως την αποξηραμένη λίμνη της Αχινούς.

Η συνολική έκταση του νομού είναι 3.970 τετραγωνικά χιλιόμετρα, αντιπροσωπεύοντας το 3% της έκτασης της χώρας και θεωρείται από τους περισσότερο πεδινούς νομούς της Ελλάδας, δεδομένου ότι το 48% της συνολικής έκτασής του χαρακτηρίζεται πεδινό.

Καλλιέργειες

Από το 1.628.000 στρέμματα καλλιεργήσιμης έκτασης, τα 1.000.000 στρέμματα βρίσκονται στην πεδιάδα που οριοθετείται συμβατικά ως το υπόμετρο των 50μ. Από τις πεδινές εκτάσεις αρδεύονται 700.000 στρέμματα. Τα εγγειοβελτιωτικά έργα στο νομό κατασκευάζονται, κυρίως, στο πεδινό τμήμα του διότι εξυπηρετούν τα 2/3 της καλλιεργήσιμης γης. Η απογραφή του '91 δείχνει φθίνοντα πληθυσμό στο νομό. Η γεωργία θεωρείται πολύ καλά αναπτυγμένη και αποτελεί την κυρίαρχη δραστηριότητα, με κύριες καλλιέργειες το καλαμπόκι, τη μηδική, τα ζαχαρότευλα, το βαμβάκι, το ρύζι. Το ιδιοκτησιακό καθεστώς της καλλιεργούμενης γης αποτελείται κατά 90% από ιδιωτικές εκτάσεις, με μέσο όρο έκτασης κατά οικογένεια 28 στρέμματα.

καπνός

μετάξι

ρύζι

μηδική

ζαχαρότευτλο

βαμβάκι

καλαμπόκι

12ος αιώνας π.Χ. | Η πόλη των Σερρών κτίζεται από τους Παίονες.

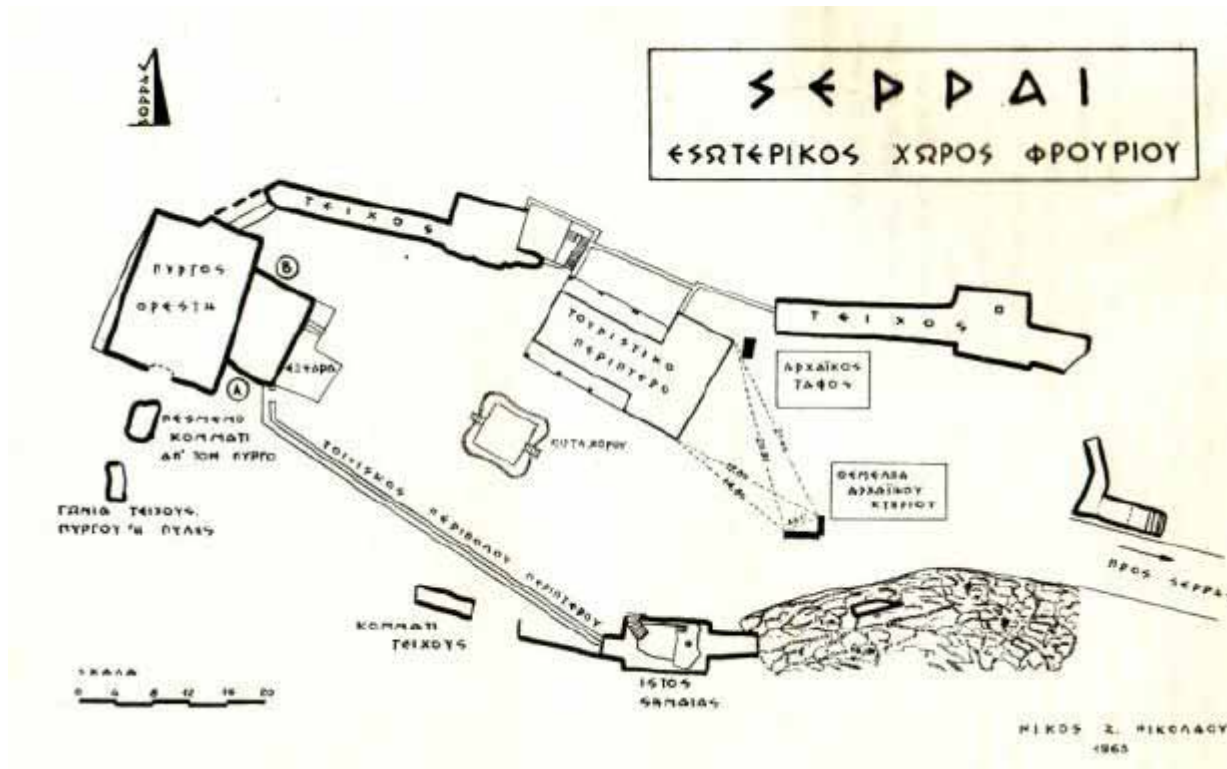
480 π. Χ. | Η πρώτη αναφορά της πόλης γίνεται από τον πατέρα της ιστορίας, τον Ηρόδοτο, με το όνομα «Σίρις» και τον εθνικό προσδιορισμό «Παιονική», τους δε κατοίκους τους ονομάζει «Σιροπαίονες».

8ο αιώνας μ.Χ. | Κατά την βυζαντινή περίοδο ο ρόλος της πόλης των Σερρών στην ελληνική ιστορία, γίνεται πρωταγωνιστικός και θεωρείται η πιο επίσημη πόλη ανάμεσα στο Νέστο και τον Στρυμόνα.

1204 | Παραδίδεται στους Φράγκους σταυροφόρους.

1230 | Ο Βούλγαρος τσάρος Ιωάννης Β΄ καταλαμβάνει τις Σέρρες

1345 | Καταλαμβάνεται από τον κράλη της Σερβίας Στέφανος Ντουσιάν. Ο Πύργος της Ακρόπολης που στέκει επιβλητικά αιώνες τώρα στο λόφο του Κουλά, αποτελεί χαρακτηριστικό μνημείο των Σερρών που φέρει τη χρονολογία 1350 και την επιγραφή «Πύργος Ανδρόνικου Βασιλέως ον έκτισεν Ορέστης».

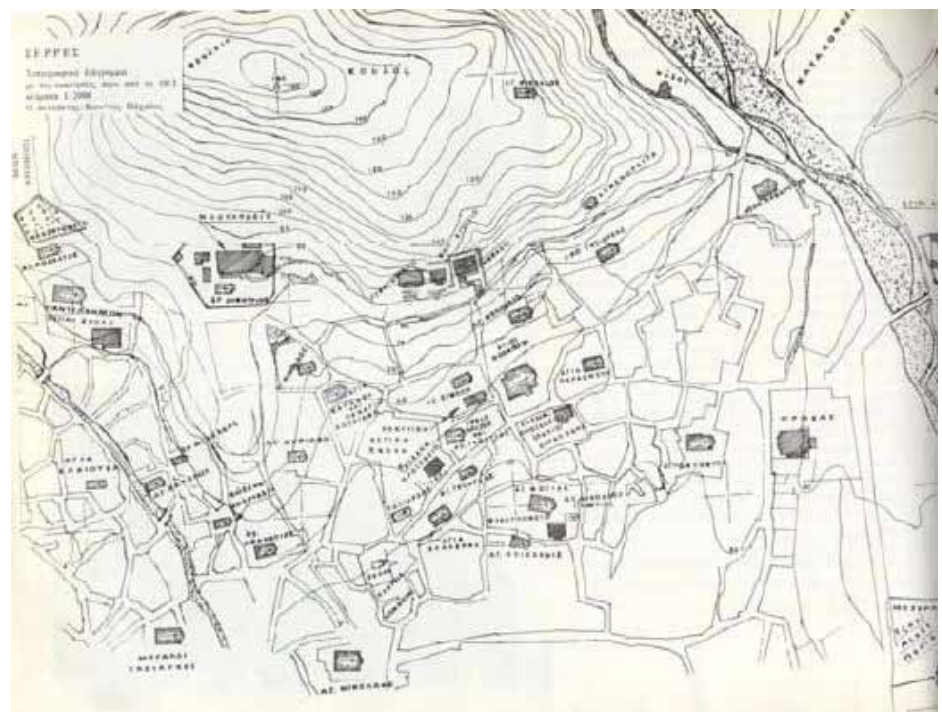
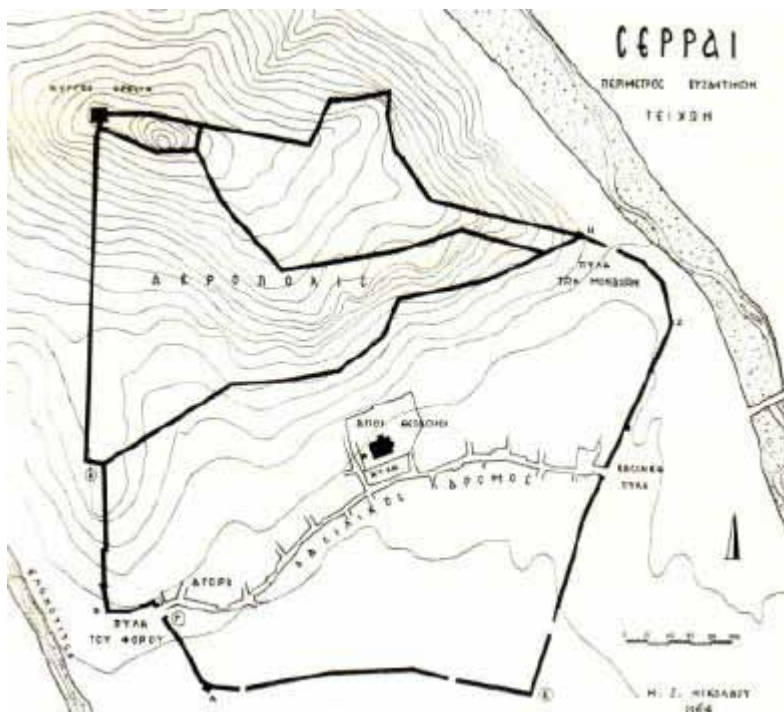
1383 | Καταλαμβάνονται οριστικά από τους Τούρκους και μένουν κάτω από τον ζυγό τους 530 χρόνια. Η περίοδος αυτή αποτέλεσε σταθμό για την ανάπτυξη του εμπορίου της πόλης.

7ος - 19ος αιώνας | Από τις αρχές του 17ου αιώνα έως και τις αρχές του 19ου αιώνα, η πόλη των Σερρών μεγάλωσε πολεοδομικά και παρουσίασε μεγάλη εμπορική ακμή, κάνοντας την ένα από τα μεγαλύτερα διεθνή εμπορικά κέντρα, στην αγορά της οποίας συνέρεαν έμποροι διαφόρων εθνικοτήτων. Κατά τους τελευταίους αιώνες της Τουρκοκρατίας, τότε που δεν υπήρχε ο σιδηρόδρομος, κυριαρχούσε στη θάλασσα η πειρατεία και οι μεταφορές γίνονταν με καραβάνια, η χρυσή πεδιάδα των Σερρών και ο απέραντος πλούτος της σε δημητριακά και κτηνοτροφικά προϊόντα συνετέλεσαν ώστε η πόλη να γνωρίσει μεγάλη εμπορική ακμή. Ξακουστά ήταν τα υφαντά των Σερρών, το βαμβάκι, τα άλογα, τα βουβάλια και τα εξαιρετης τέχνης πήλινα αγγεία της. Η αγορά χωρίζεται σε υποπεριοχές ανάλογα με τα προσφερόμενα είδη, ενώ ο οικονομικός χαρακτήρας του οικισμού παραπέμπει στην «πόλη-παζάρι».

Με την πάροδο του χρόνου, ο ιστός της βυζαντινής πόλης υποδέχεται νέα οθωμανικά κοινωνικά στρώματα, χαμηλού μάλλον οικονομικού επιπέδου, ενώ με την παράλληλη πύκνωση του χριστιανικού πληθυσμού αρχίζει να μεταβάλλεται στους αιώνες που ακολουθούν, αργά αλλά σταθερά, σε ένα πυκνοδομημένο ιστό ανατολίτικης πόλης (δηλ. οικοδομικές νησίδες ακανόνιστες με αδιέξοδα και στενούς δαιδαλώδεις δρόμους).

1849 | Ενώ καταστρέφεται από πυρκαγιά ο κεντρικός χώρος της αγοράς (Βαρόσι), σύντομα προωθείται η αποκατάσταση του.

Στη μελέτη του Ν. Νικολάου, δημοσιεύεται σχέδιο της αγοράς όπου εμφανίζει τα σημεία επεμβάσεων (π.χ. ευθυγραμμίσεις κ.τ.λ.) στον οργανικό ιστό. Ο εμπρησμός δίνει την ευκαιρία για τον πρώτο ουσιαστικά ανασχεδιασμό της πόλης σε μεγάλη κλίμακα. Εισάγει για πρώτη φορά το θεσμό του αστικού αναδασμού, ο οποίος με τη συνολική απαλλοτρίωση τμήματος της πόλης και την αναλογική αναδιανομή των οικοπέδων στο σύνολο των ιδιοκτητών, παρέχει μια πρώτης τάξεως ευκαιρία για τη ριζική αναδιάρθρωση του αστικού χώρου.

1912 | Η πόλη καταλήφθηκε από τους Βούλγαρους και γνώρισε επώδυνη κατοχή. Στο τέλος του Β' Βαλκανικού πολέμου, αναγκάστηκαν να την εγκαταλείψουν. Κατά την αποχώρησή τους πυρπόλησαν το μεγαλύτερο μέρος της πόλης. Με τη Σερβοβουλγαρική και Ελληνοβουλγαρική συμφωνία του 1912, ελευθερώνεται η Μακεδονία από τους Τούρκους, αλλά η διαμάχη συνεχίζεται για να κορυφωθεί με την πυρπόληση των Σερρών από τους Βούλγαρους το 1913. Από τους 6.000 κατοίκους οι 4.050 θανατώθηκαν, ενώ 1.000 καταστήματα κάηκαν. Παλιά αρχοντικά και ιδιωτικά κτίρια δε διασώθηκαν στις Σέρρες εξαιτίας των πολλών καταστροφών.

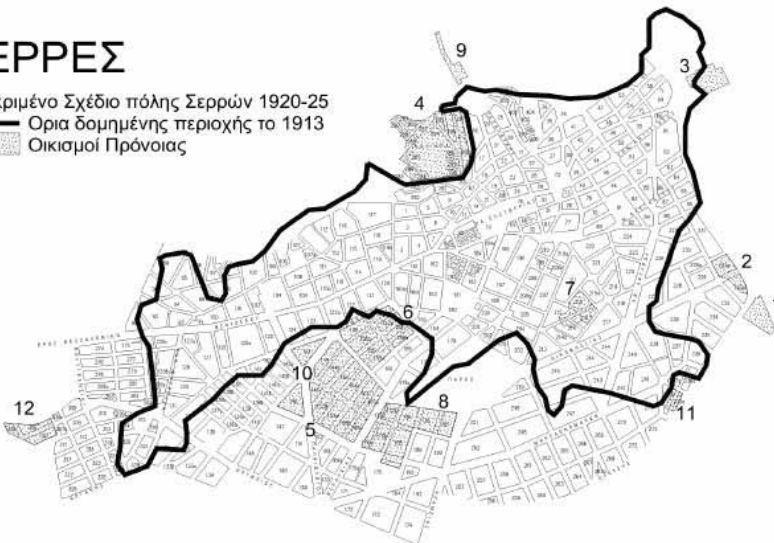
1913 | Η ιστορία του ανασχεδιασμού των Σερρών έχει τρεις φάσεις και καταλήγει σε σχέδια το 1913, το 1914 και τέλος το 1920.

Α' Παγκόσμιος Πόλεμος | Η όλη προσπάθεια για την ανοικοδόμηση της κατεστραμμένης πόλης των Σερρών θα σταματήσει άδοξα στα 1915. Όπως ήταν επόμενο, όλες οι σχετικές εργασίες τήν εποχή αυτή διεκόπησαν και όταν η πόλη ανακαταλήφθηκε στα 1918, ελάχιστα πολεοδομικά στοιχεία απ' ό,τι μέχρι τότε είχαν συγκεντρωθεί κατορθώθηκε να ανεβρεθούν. Από τις 3.000 οικογένειες που λόγω του εμπρησμού της στα 1913 είχαν μείνει άστεγες, μέχρι τα 1928 μόνο οι 300 είχαν καταφέρει να αποκτήσουν μια κάποια στέγη.

1922 | Το σχέδιο του 1920 ανυποψίαστο για την μεγάλη εισροή των προσφύγων της Μικρασιατικής καταστροφής δοκιμάστηκε στην πράξη μ' ένα δυναμικό θα λέγαμε τρόπο μετά το 1922. Αναγκάστηκε να εξελιχθεί «βίαια», αναπτύσσοντας συνολικά 12 νέους προσφυγικούς συνοικισμούς. Από αυτούς οι εννέα εντός του νέου εγκεκριμένου ρυμοτομικού σχεδίου, ενώ οι υπόλοιποι τρεις στις παρυφές του σχεδίου.

ΣΕΡΡΕΣ

Εγκεκριμένο Σχέδιο πόλης Σερρών 1920-25
 ———— Ορια δομημένης περιοχής το 1913
 [Pattern] Οικισμοί Πρόνοιας

1. Συνοικισμός Στ. Γονατά (Πυροβολικού) - 2. Αστικός Συνοικισμός Στρατώνων Ιππικού - 3. Συνοικ. Αγίων Αναργύρων - 4. Συνοικ. Μπαϊρ Μαχαλά (Καλλιθέας) - 5. Αστικοσηροτροφικός Συνοικισμός - 6. Συνοικ. Νέας Ιωνίας - 7. Αστικός Συνοικισμός Ζιντζιολή Τζαμί - 8. Συνοικ. Νέα Κιουπλιά - 9. Συνοικισμός Αγίου Παντελεήμονος (Τσομπλέκ Ντερέ) - 10. Συνοικ. Πεισιδιάς - 11. Συνοικ. έναντι πύλης Στρατώνων Πυροβολικών - 12. Συνοικ. Στοργής

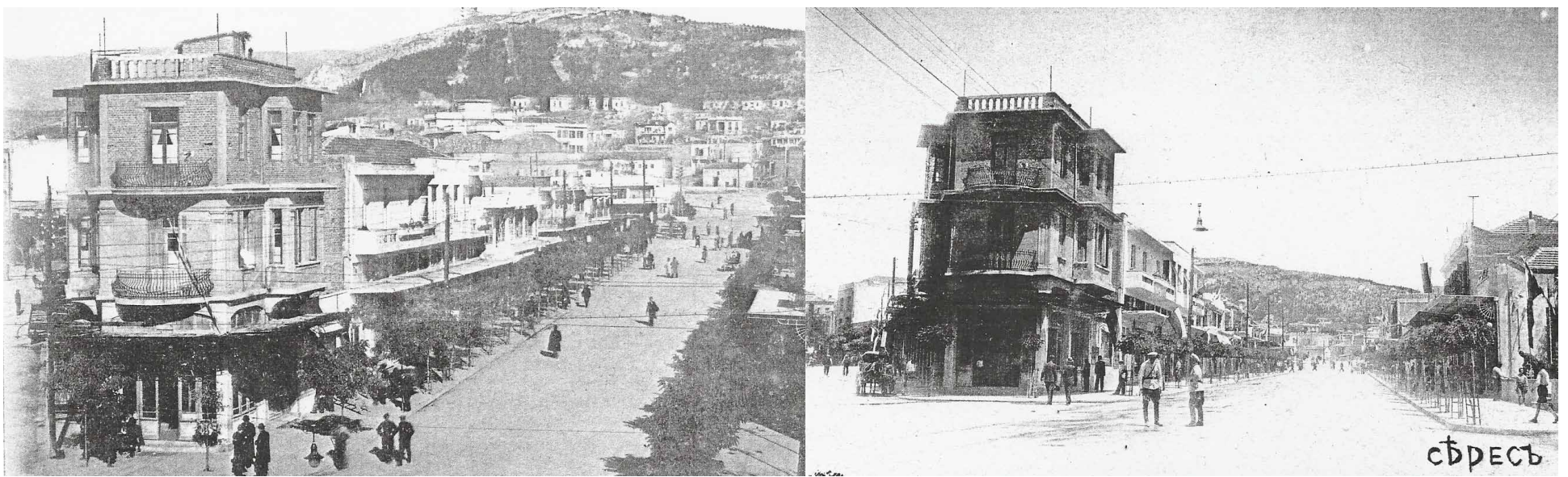
1928 | Η πόλη των Σερρών απαριθούσε 29.640 κατοίκους και απ' αυτούς οι 14.950 ήταν πρόσφυγες δηλαδή ποσοστό 50,4%. Είναι η πέμπτη κατά φθίνουσα σειρά πόλη με τα μεγαλύτερα ποσοστά προσφύγων στην Ελλάδα. Άστεγοι όμως δεν είναι στην πόλη μόνο οι πρόσφυγες αλλά και πολλοί γηγενείς.

Οι προσφυγικοί συνοικισμοί - αν και χωροθετήθηκαν περιφερειακά της ήδη δομημένης έκτασης - δεν αποδυνάμωσαν, αλλά αντίθετα δυνάμωσαν το οικιστικό πλέγμα της πόλης των Σερρών και επιτάχυναν την υλοποίηση του εγκεκριμένου σχεδίου. Η οργανωμένη δόμηση στους προσφυγικούς συνοικισμούς με τις εν σειρά ομοιόμορφες κατοικίες δημιούργησε μια εντελώς νέα εικονογραφία για την πόλη των Σερρών, σε συνδυασμό μάλιστα με την ρυμοτόμηση της πυρκαϊούστου ζώνης και την ανέγερση πολυτελών κατοικιών εκεί κατά τον μεσοπόλεμο, συνέβαλλε στο να φημίζονται οι Σέρρες για την καλή τους «ρυμοτομία» σε σχέση με τις άλλες βορειοελλαδικές πόλεις, που για μεγάλο χρονικό διάστημα διατηρούσαν τον πολυδαίδαλο αστικό ιστό τους.

Όσον αφορά τον επανασχεδιασμό του εμπορικού κέντρου της πόλης έγινε το 1932 στα πρότυπα της παλιάς αγοράς με κατάτμηση επτά πολυγώνων και δημιουργία μικρών οικοπέδων εμβαδού 25-30 τ.μ. και μικρού πλάτους εσωτερικούς δρόμους (το ρυμοτομικό αυτό ισχύει μέχρι και σήμερα).

1941 | Ο βουλγαρικός στρατός θα περάσει τη συνοριακή γέφυρα της Κούλας, θα μπει στο ελληνικό έδαφος και την ίδια μέρα θα φτάσει στο Σιδηρόκαστρο. Ένα άλλο μεγάλο πρόβλημα που δημιουργείται σχεδόν από την πρώτη κιόλας μέρα της κατοχής είναι η έλλειψη τροφίμων. η μαύρη αγορά για ένα σωρό είδη, που όμως θα την υποθάλπουν, αλλά και θα την καλλιεργούν οι ίδιοι οι Βούλγαροι, αφήνοντας μερικά από τα πλέον δυσεύρετα τρόφιμα να διαρρέουν μέσα από δικούς τους ανθρώπους. Συλλέγουν έτσι όσα από τα πλέον πολύτιμα αντικείμενα πρόλαβαν να κρύψουν μερικοί από τους κατοίκους και κυρίως κοσμήματα και χρυσές λίρες, με τα οποία θα προσπαθήσουν να κερδίσουν την επιβίωση της οικογένειάς τους. Η μαύρη αγορά γίνεται παντού, αλλά ως κεντρικός χώρος διεξαγωγής της υπήρξε η περιοχή της σημερινής πλατείας Εμπορίου, που ήταν περισσότερο γνωστή ως “Ταμπάχανα”.

1964 | Το κεντρικό τμήμα της πόλης δομείται υπερβολικά από την αύξηση του ύψους των οικοδομών και του συντελεστή δόμησης. Γύρω στα 1980 στο νότιο τμήμα, στην περιοχή των «λαχανόκηπων» παρατηρείται μεγάλη ανοικοδόμηση με νέες πολυώροφες οικοδομές κατοικίας. Ρύθμιση για τις χρήσεις γης δεν υπήρξε μέχρι την έγκριση του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου το 1991. Έτσι με την αύξηση της πυκνότητας και την κυκλοφοριακή επιβάρυνση τα τελευταία χρόνια, το «πρώην» πλεονέκτημα της ομαλής γεωμετρικής ρυμοτόμησης και της χαμηλής δόμησης με προκήπια, το χαρακτηριστικό δηλαδή που προσέδιδε στην πόλη των Σερρών επιθετικούς προσδιορισμούς όπως «κηπούπολη», «ευρωπαϊκή πόλη» κ.λπ., έχει πλέον εξαφανισθεί.

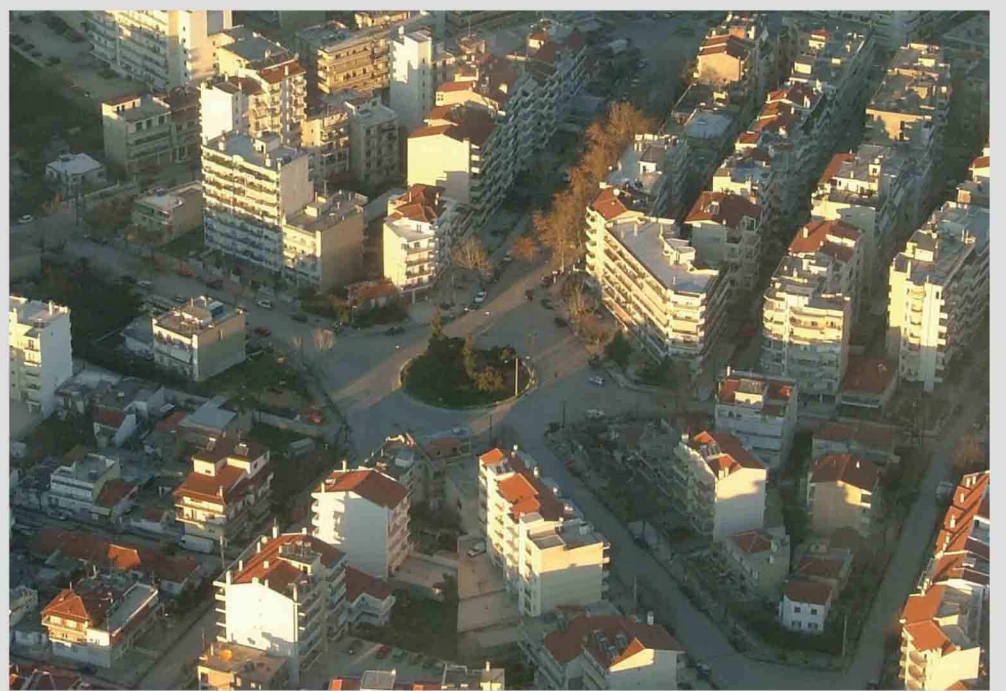
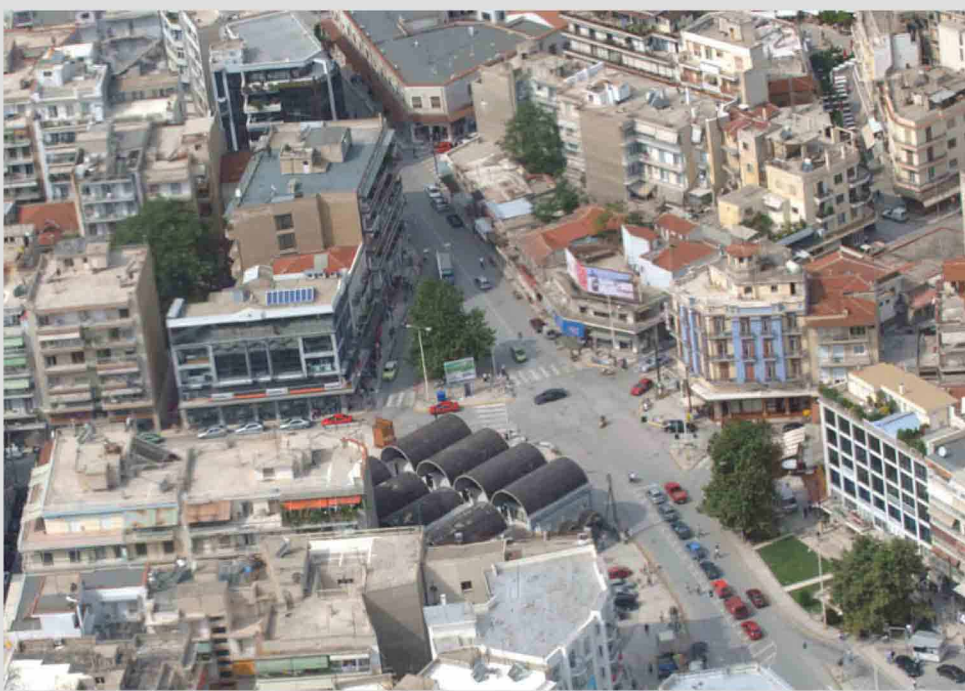

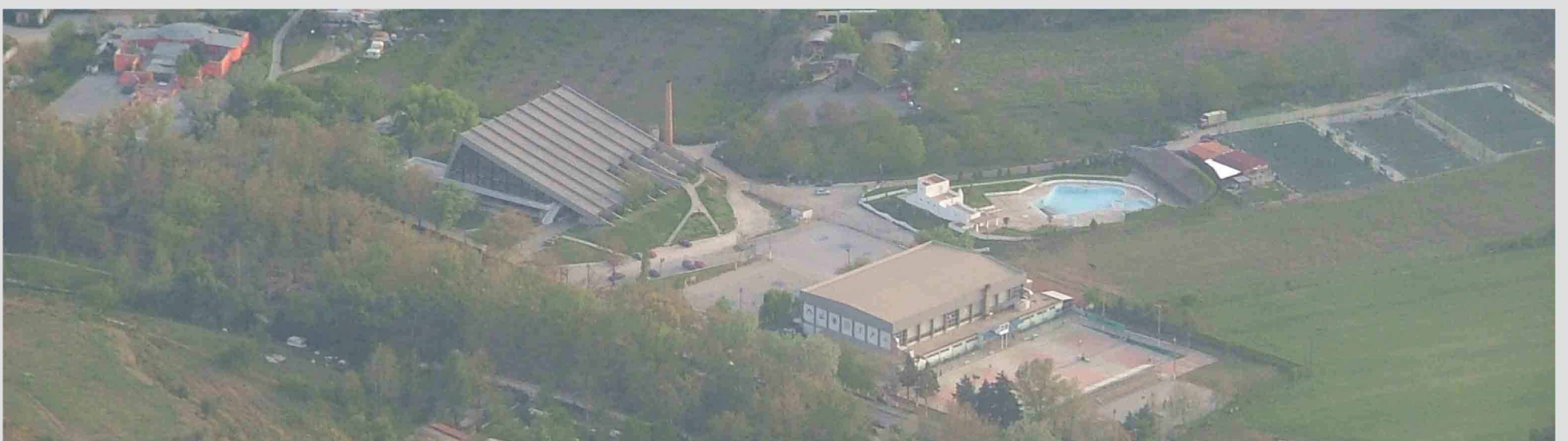
σημερινή όψη της πόλης των Σερρών

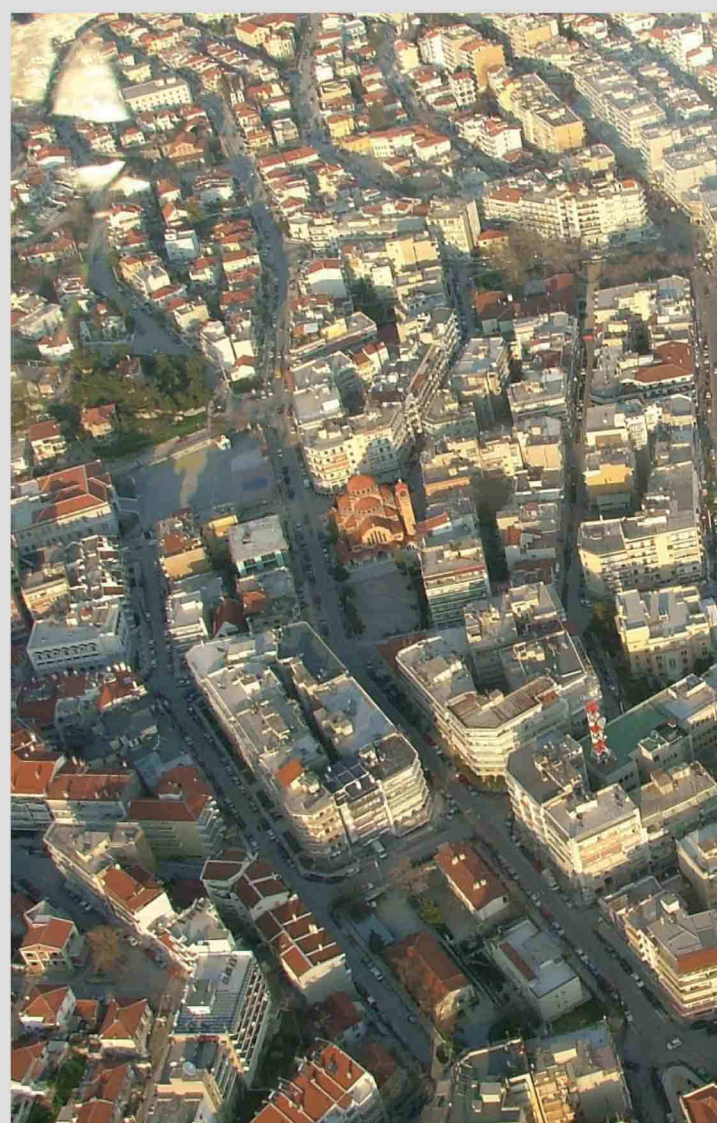
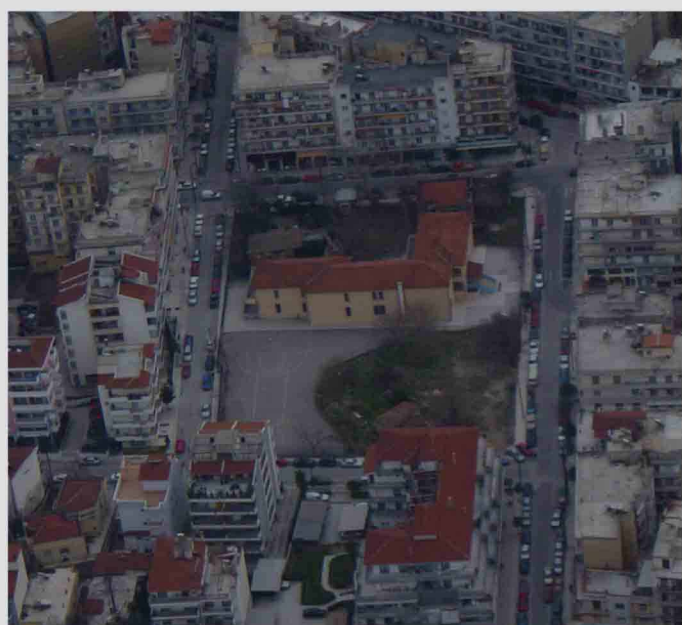
Κέντρο πόλης | Πλατείες

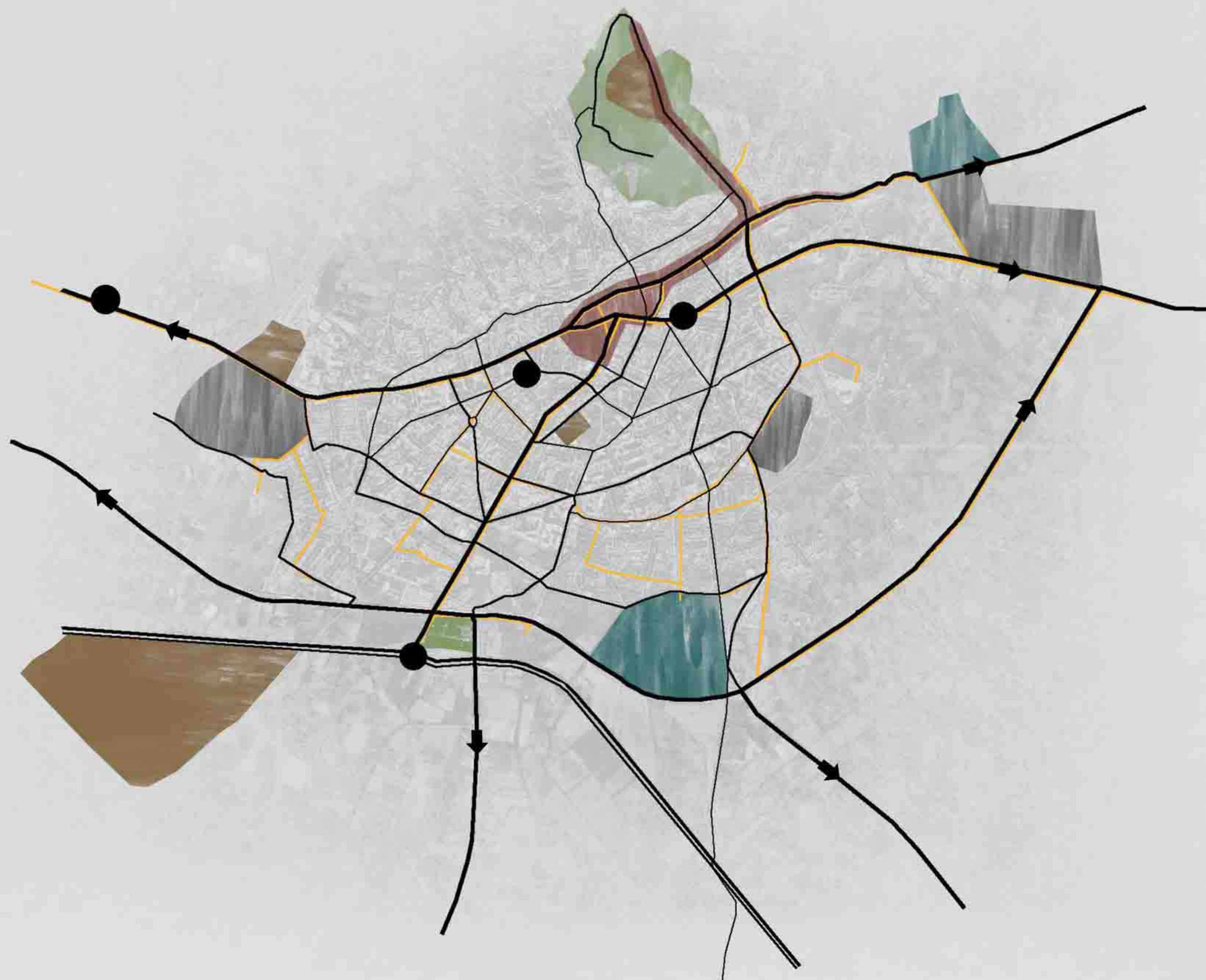

Αθλητικές εγκαταστάσεις

Κατακερματισμένοι χώροι πρασίνου

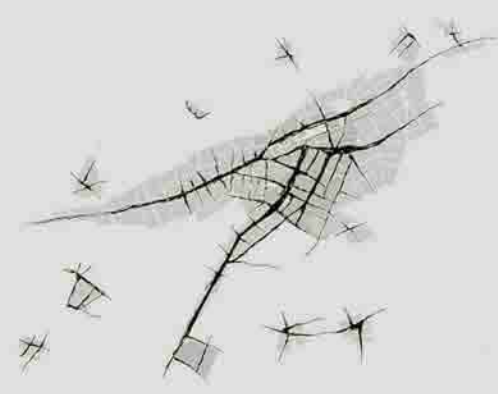
πόλοι έλξης

■ αθλητισμός	■ εκπαίδευση	■ οργανωμένο πράσινο	■ αναψυχή	■ στρατόπεδο
— λεωφόρος	— αρτηρία	— συλλεκτήρια	— δίκτυο ΜΜΜ	— τρένο
				● σταθμοί ΜΜΜ

- σχολεία
- λύκεια
 - γυμνάσια
 - δημοτικά
 - νηπιαγωγεία / παιδικό σταθμοί
 - παιδικές χαρές

πυκνώσεις κινήσεων
_εκπαίδευση

πυκνώσεις κινήσεων
_εργασία

ΣΕΡΡΕΣ

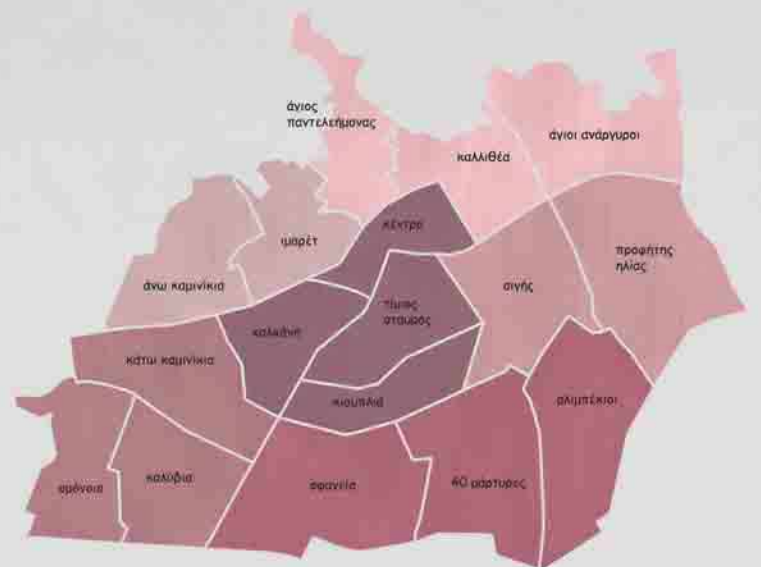
χρήσεις γης

- εμπόριο/ αναψυχή
- γενική κατοικία
- αμιγής κατοικία
- πράσινο

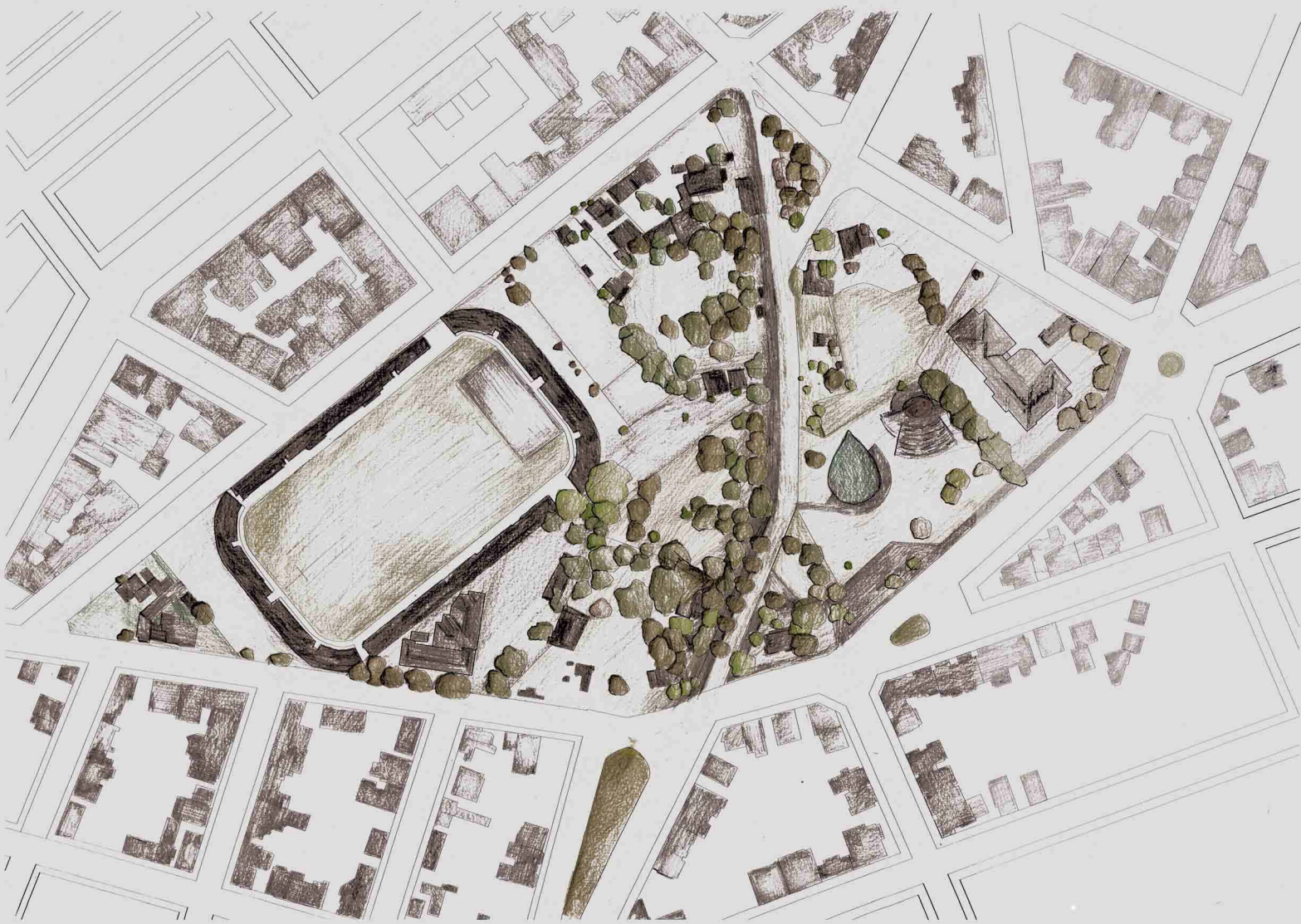

συντελεστές δόμησης

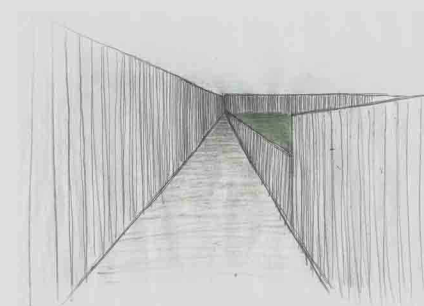
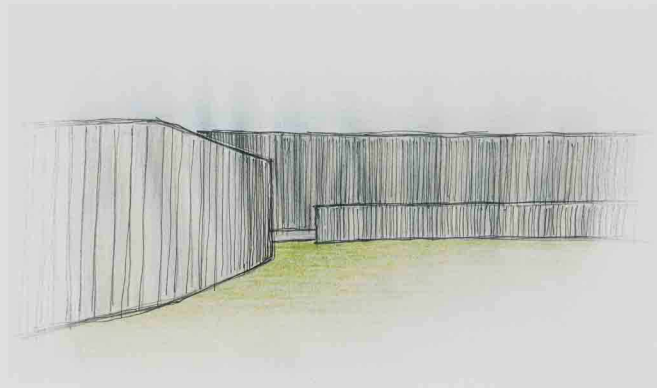
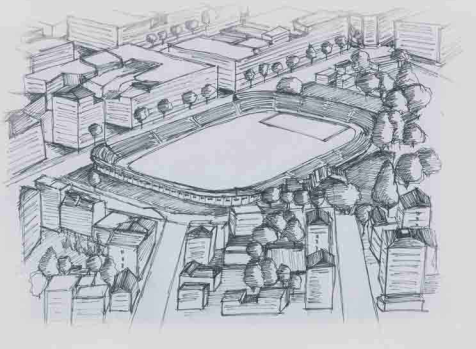
- 3.00
- 2.40
- 1.4
- 1.00
- 0.90
- 0.70
- 0.60
- προ του 1923
- ειδικά όρια

γειτονιές / συνοικίες

το όριο του γηπέδου

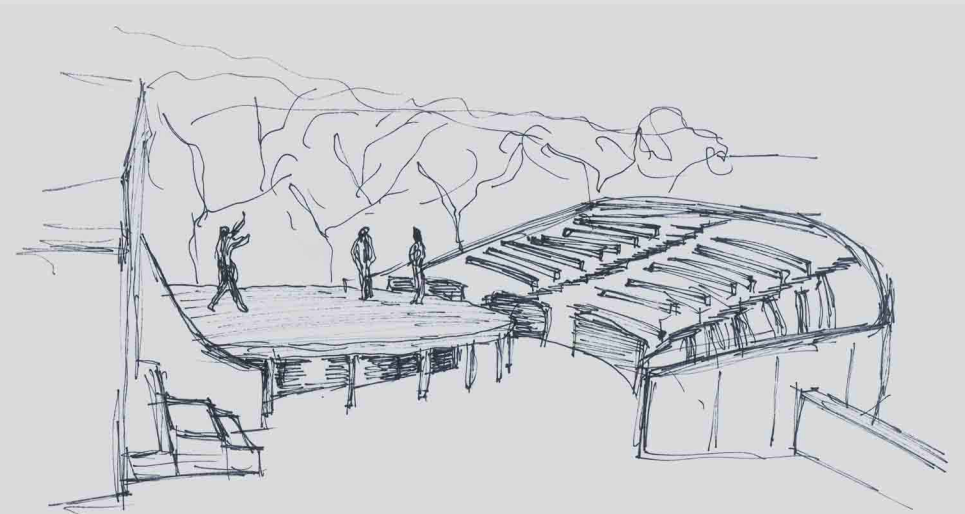

1ο & 7ο Δημοτικό σχολείο

20ο Δημοτικό σχολείο & υπαίθριο θέατρο

σχέση γηπέδου - σχολείου

νηπιαγωγείο

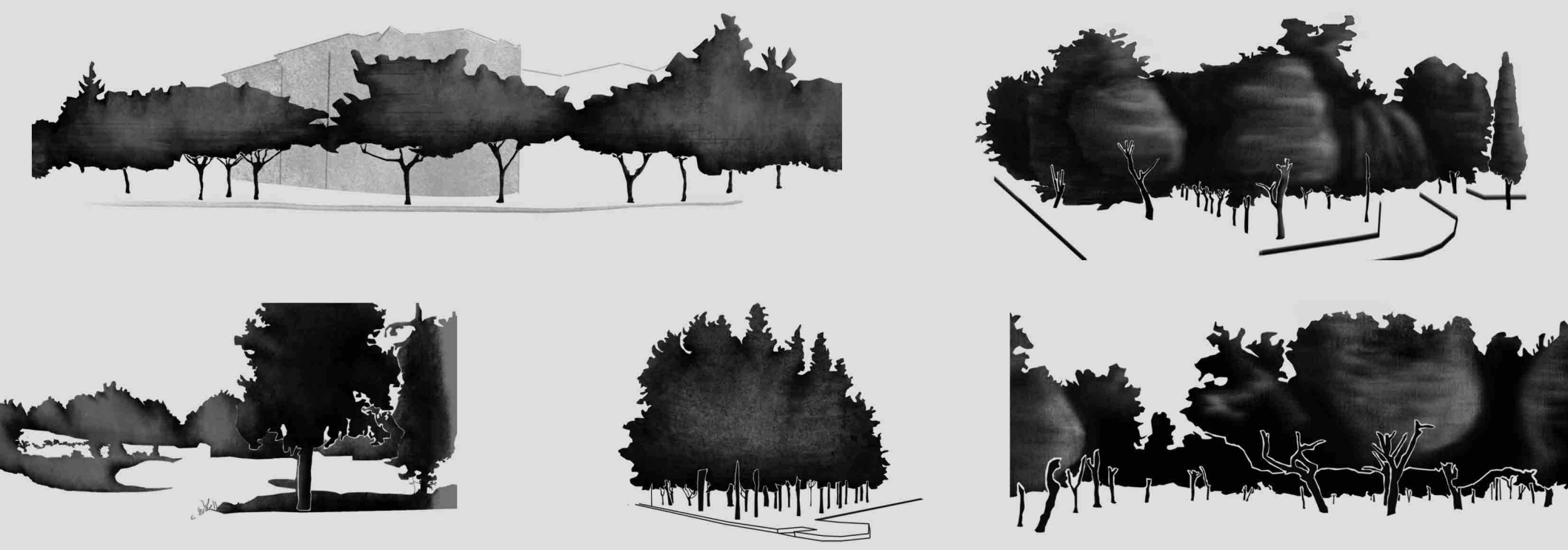
αυθαίρετα κτίσματα

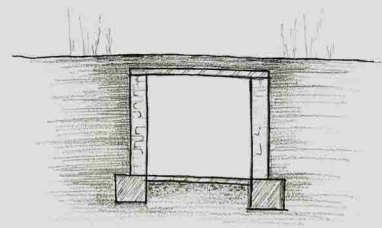
Φυσικά στοιχεία υφιστάμενης κατάστασης

είδη υφιστάμενης φύτευσης

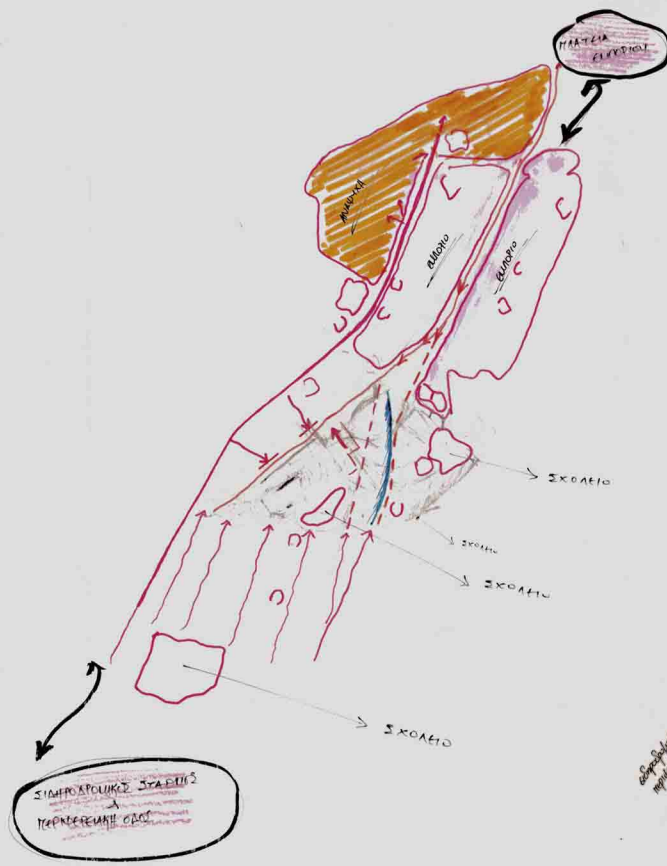
σκίτσα ανάγνωσης υφιστάμενης φύτευσης

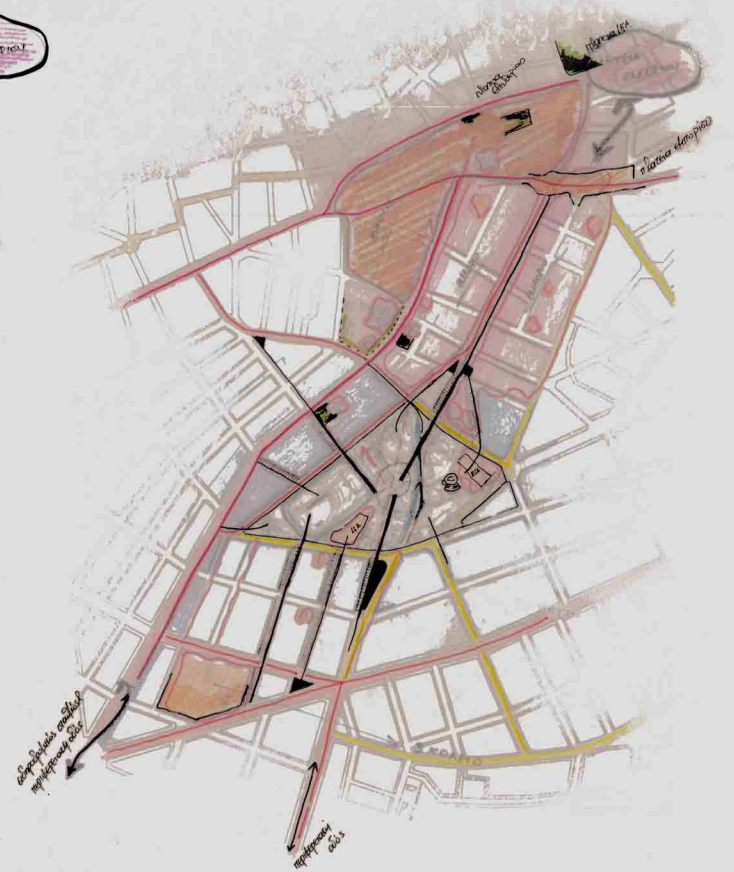
ανάγνωση ρέματος

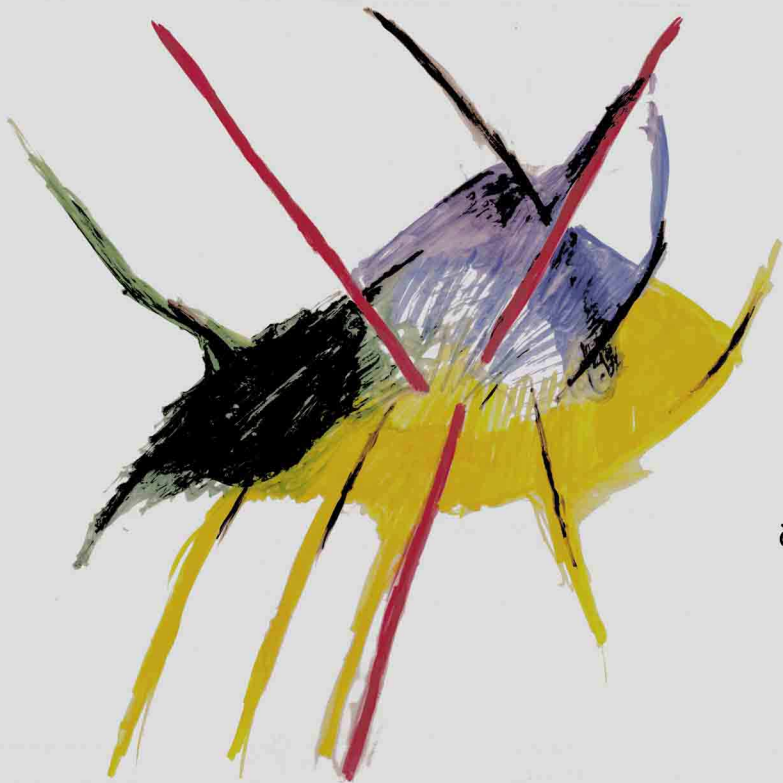
χρήσεις

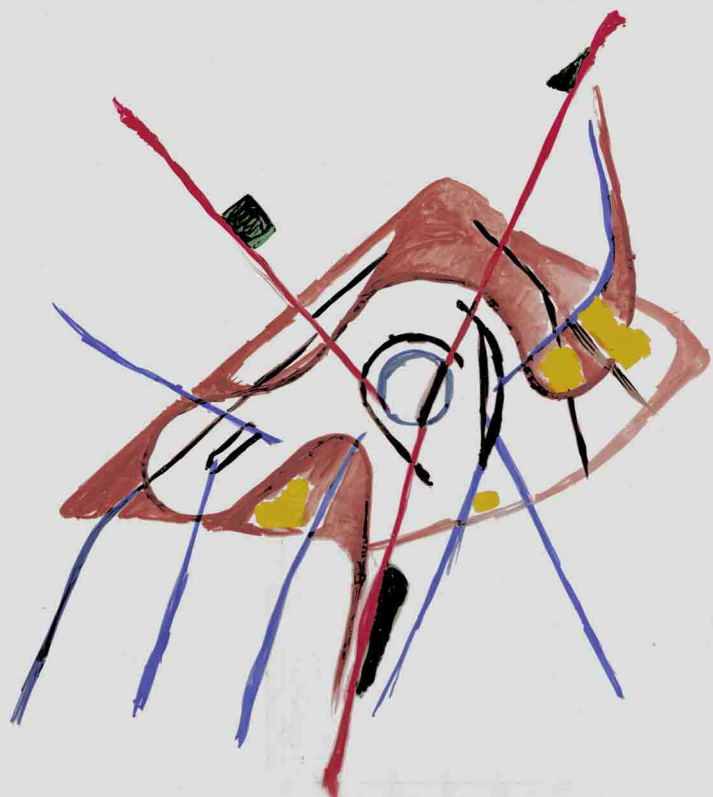
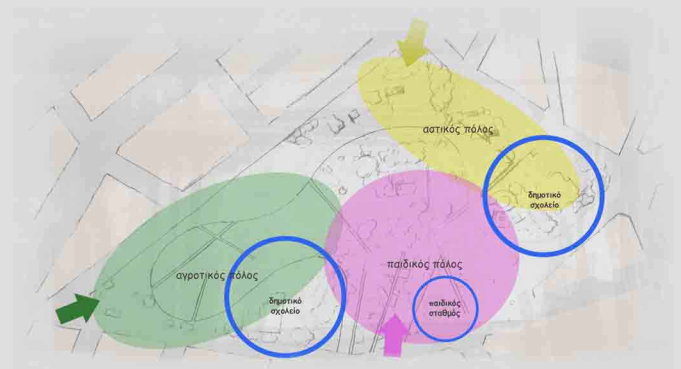
κινήσεις

εισχώρηση αστικών κινήσεων

διαμόρφωση ζωνών

διαμόρφωση καμπύλης

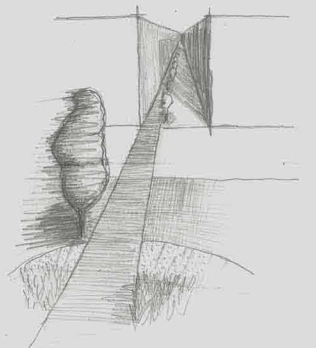
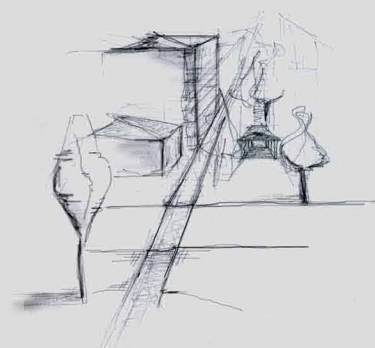
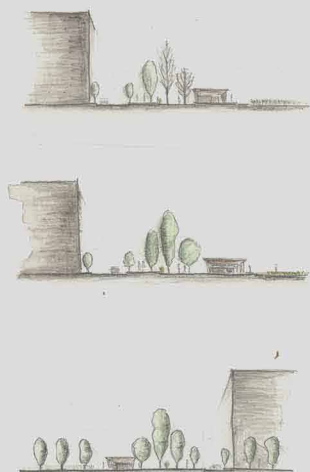
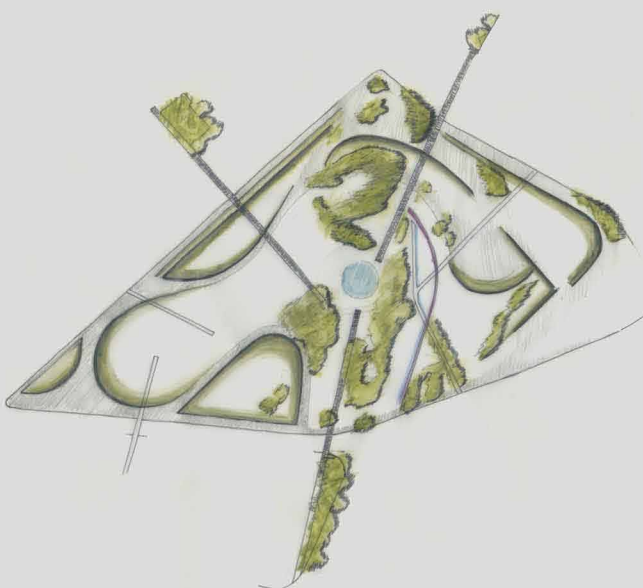

Πρόταση

- φλαμουριά
- σφένδαμος
- σακιά κωνοκωνοειδής
- Λεύκη
- σακιά κοινή
- αίλανθος
- ιτιά κλαίουσα
- σοφόρα
- σακιά
- καβάνι
- κυπαρίσσι οριζοντιόκλαδο
- μουριά
- πεύκη
- πλάτανος

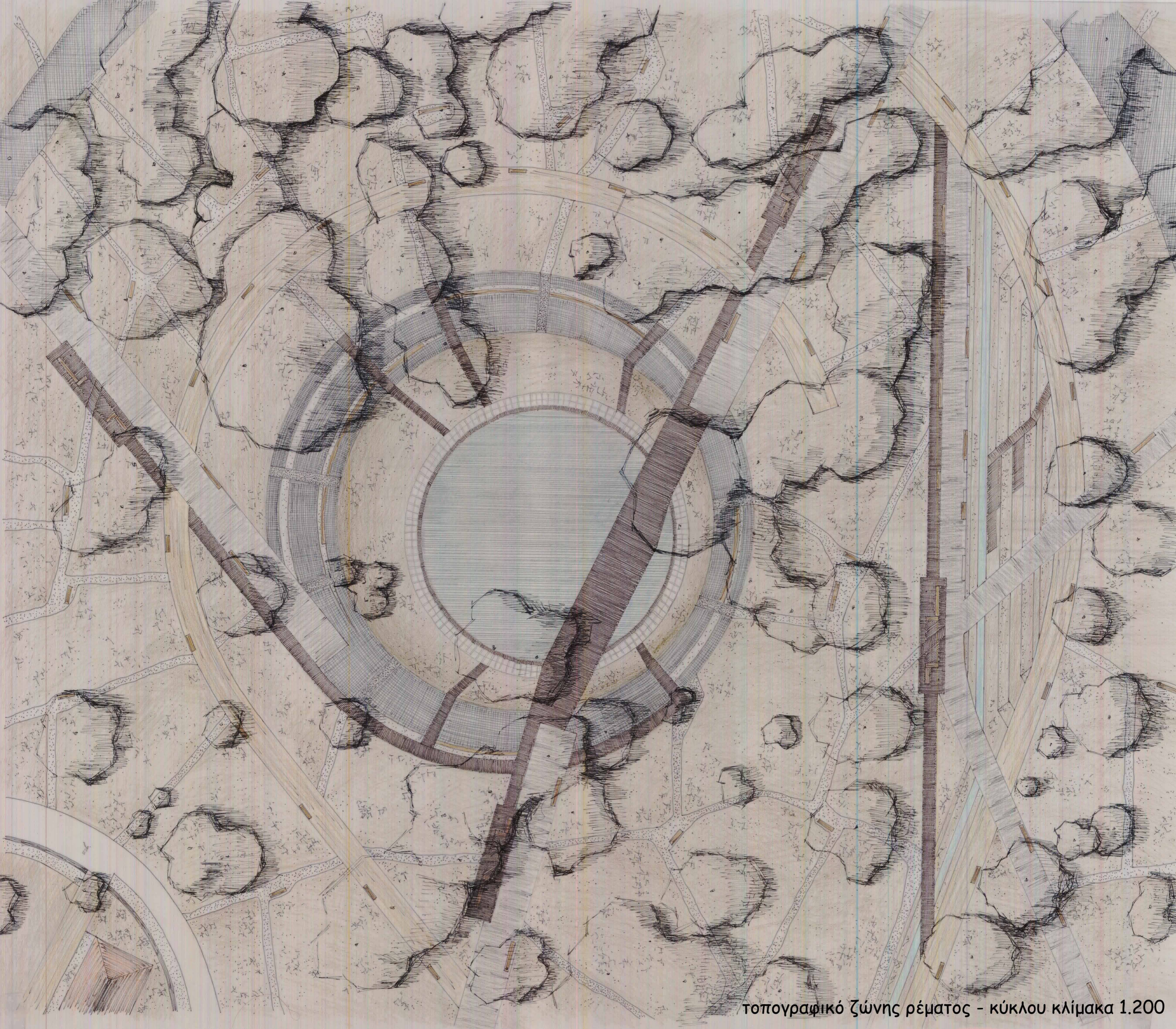
κλίμακα 1:1.000

τοπογραφικό σχέδιο
κλίμακα 1.500

- μίστο
- ποταμίο δίκτυο
- ξύλο
- επιβάσεις
- πλάκα
- ταύρον

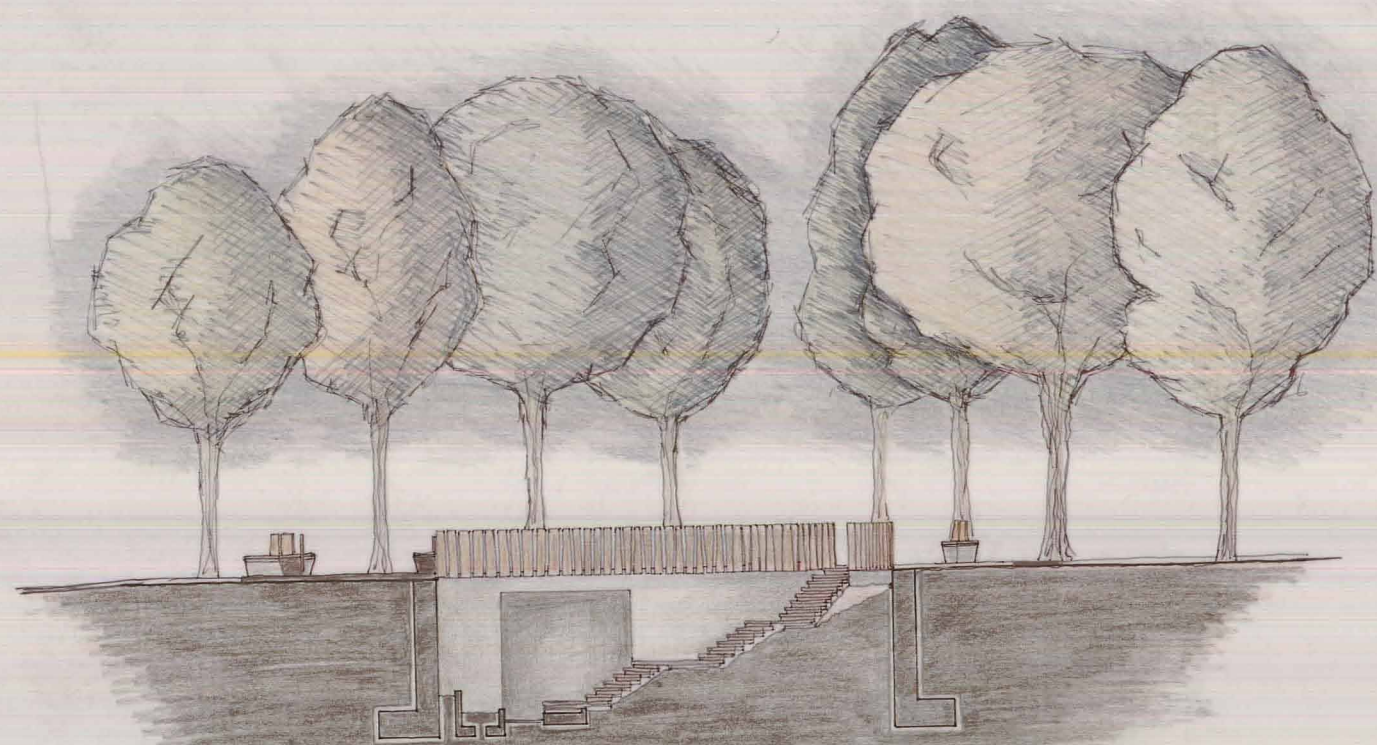
τοπογραφικό ζώνης ρέματος - κύκλου κλίμακα 1.200

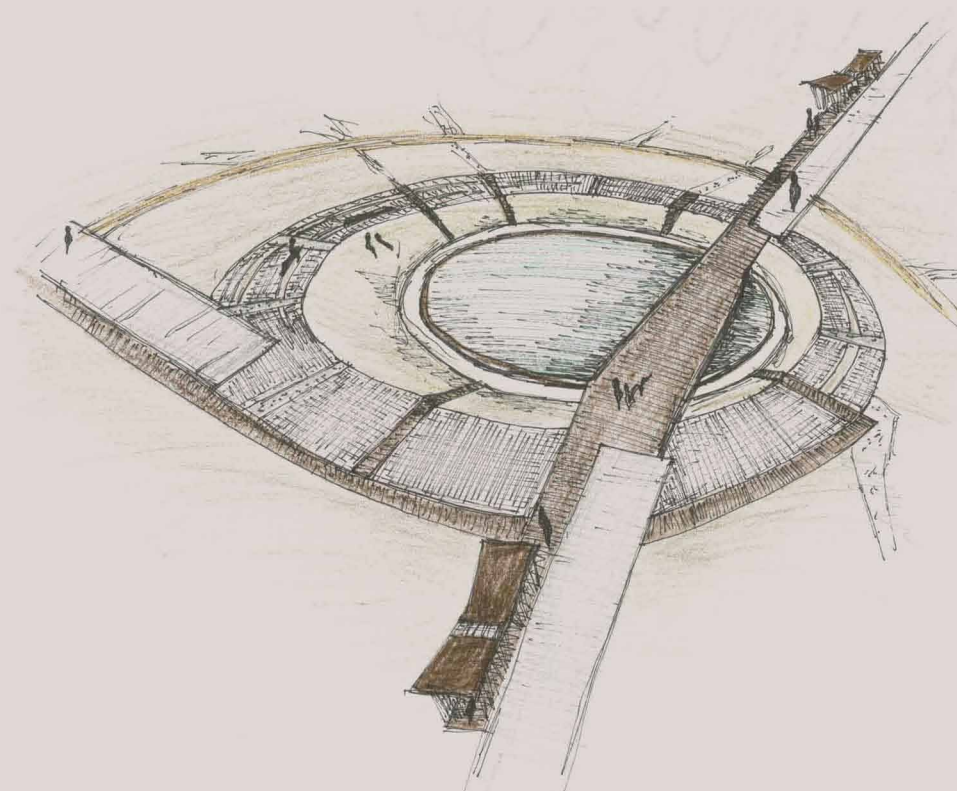
ανατολική όψη ρέματος κλίμακα 1.200

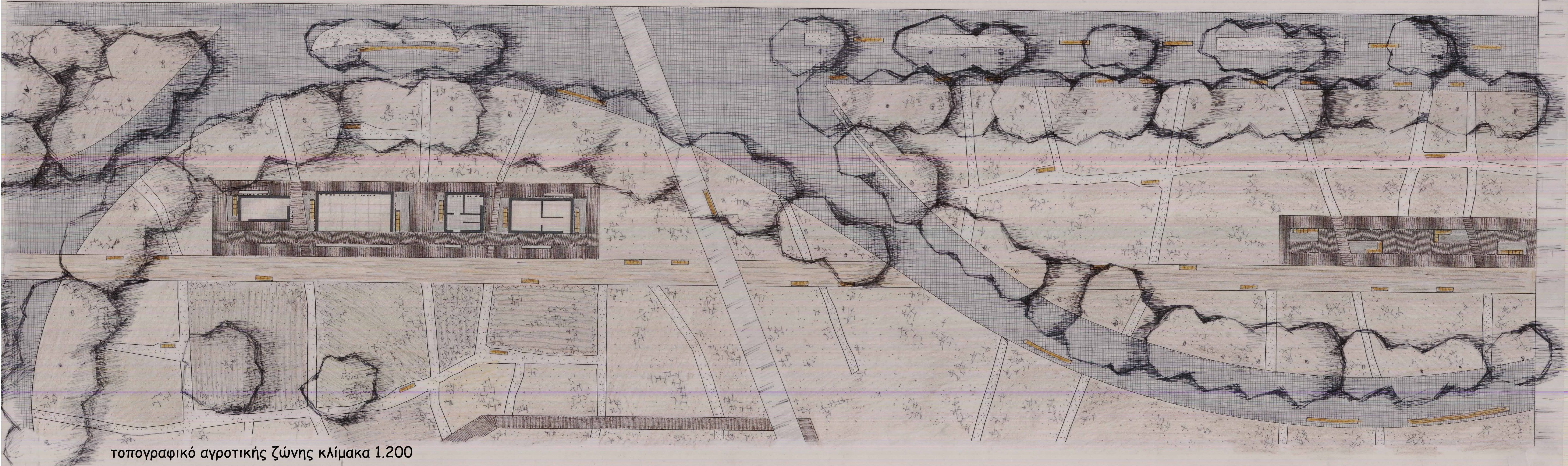

διαμήκης τομή ρέματος κλίμακα 1.200

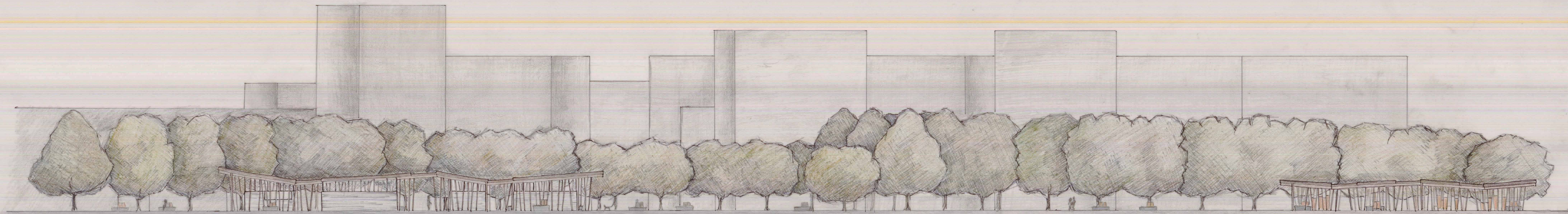

εγκάρσια τομή ρέματος κλίμακα 1.200

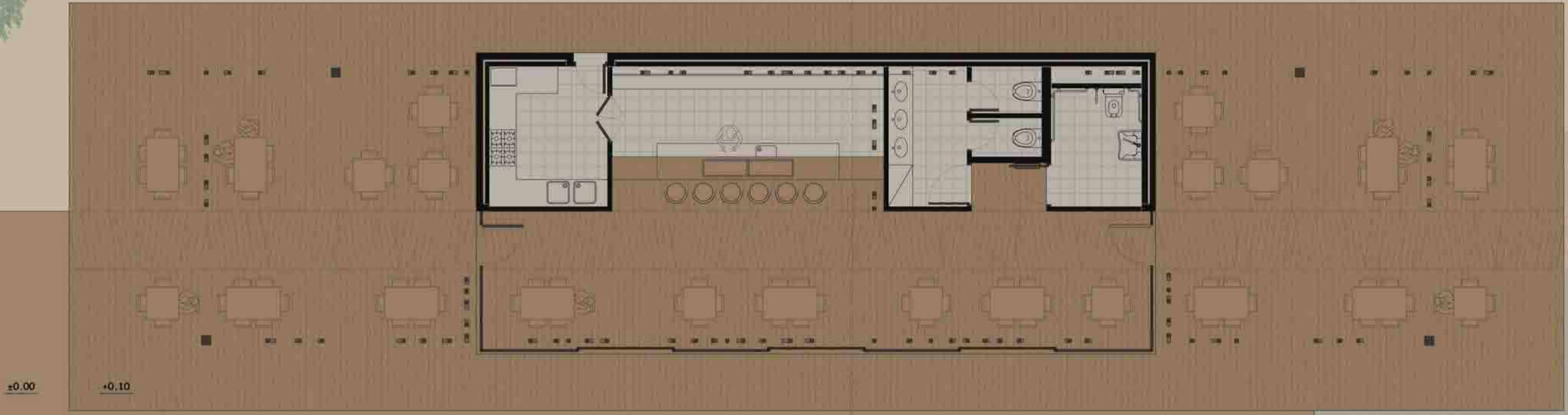

τοπογραφικό αγροτικής ζώνης κλίμακα 1.200

δυτική όψη κλίμακα 1.200

κάτοψη
κλίμακα 1:50

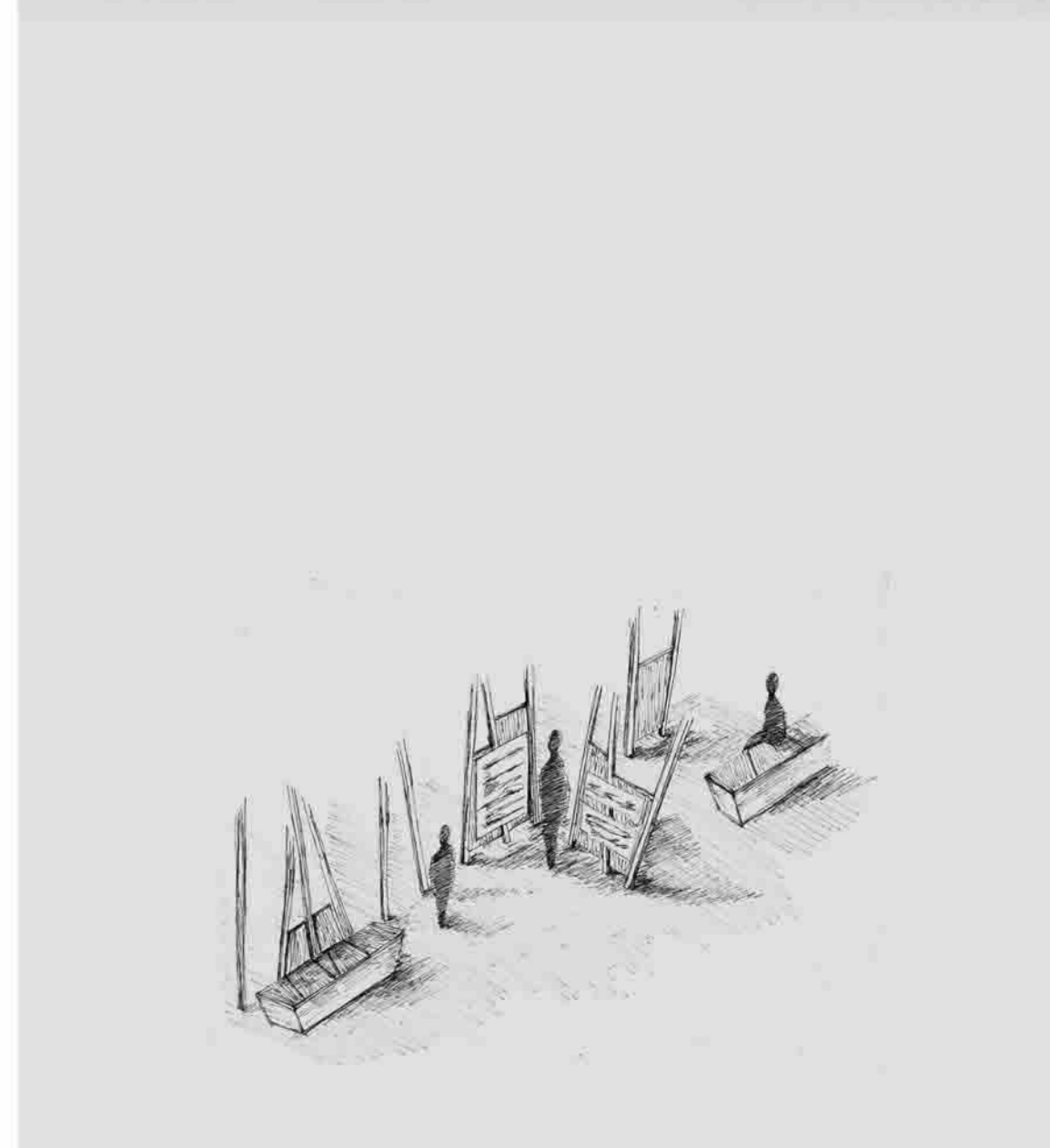
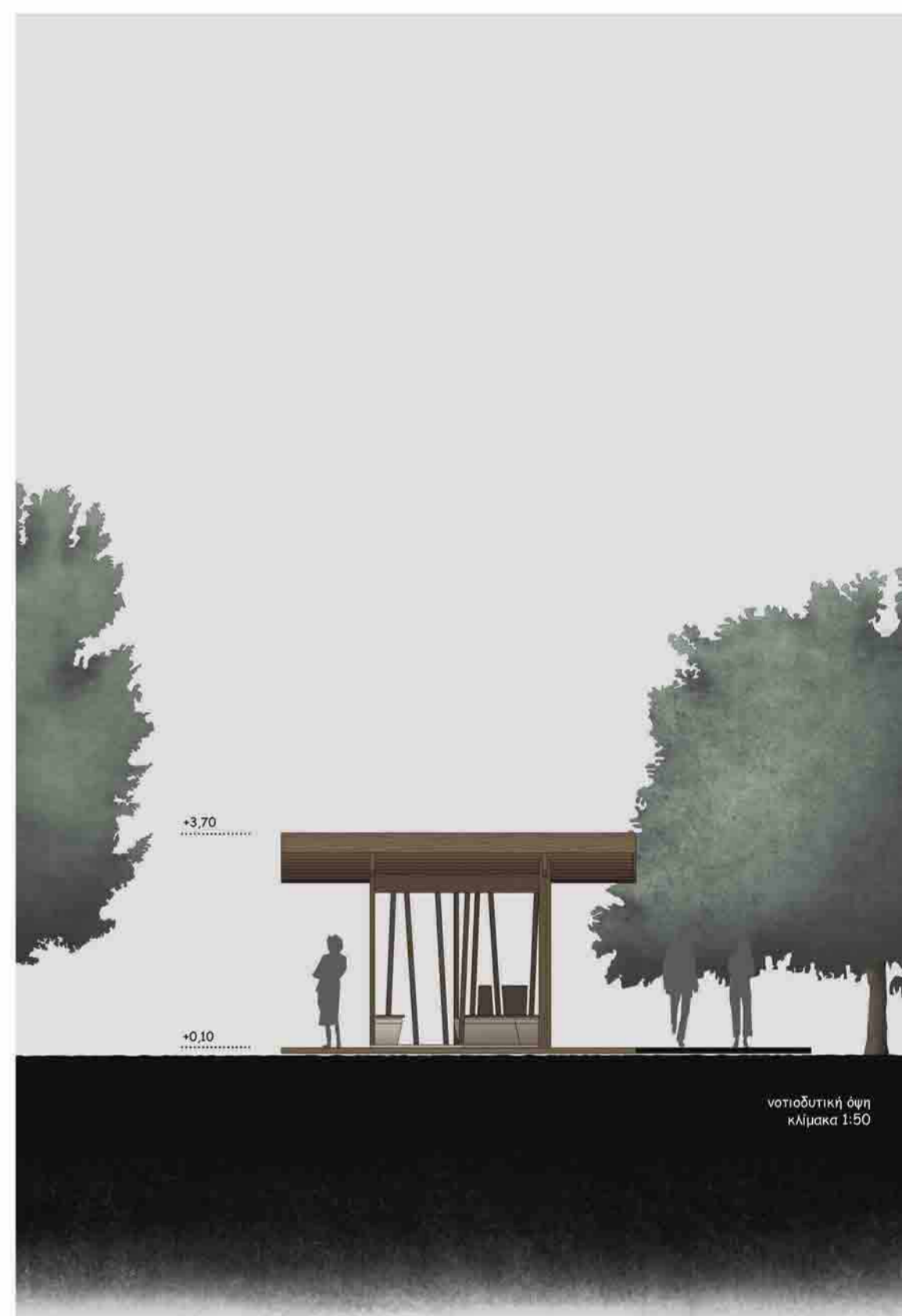
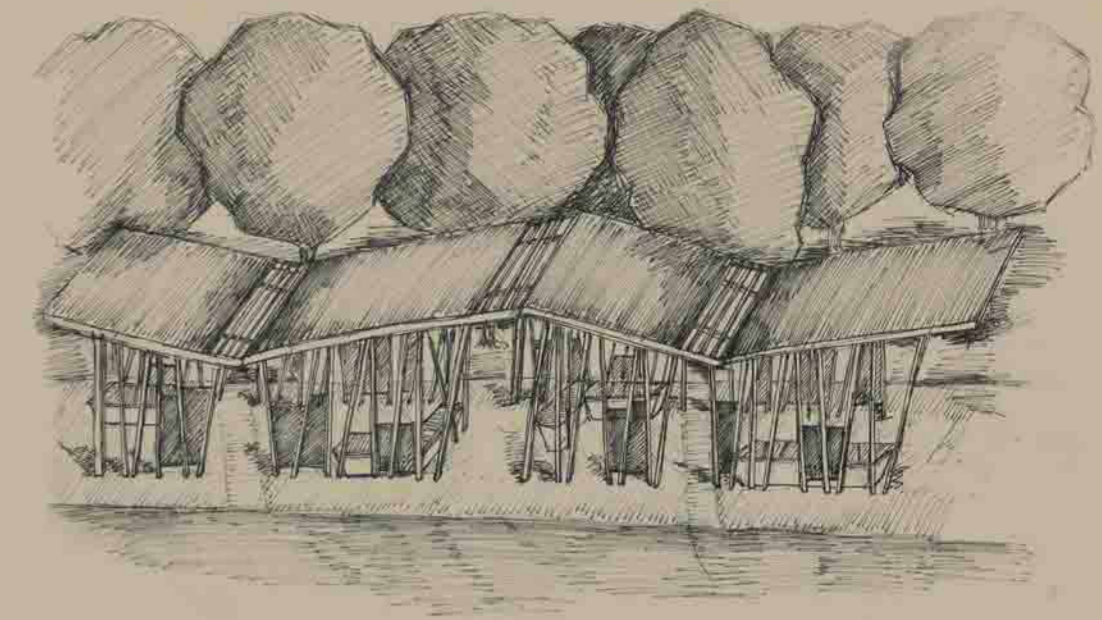
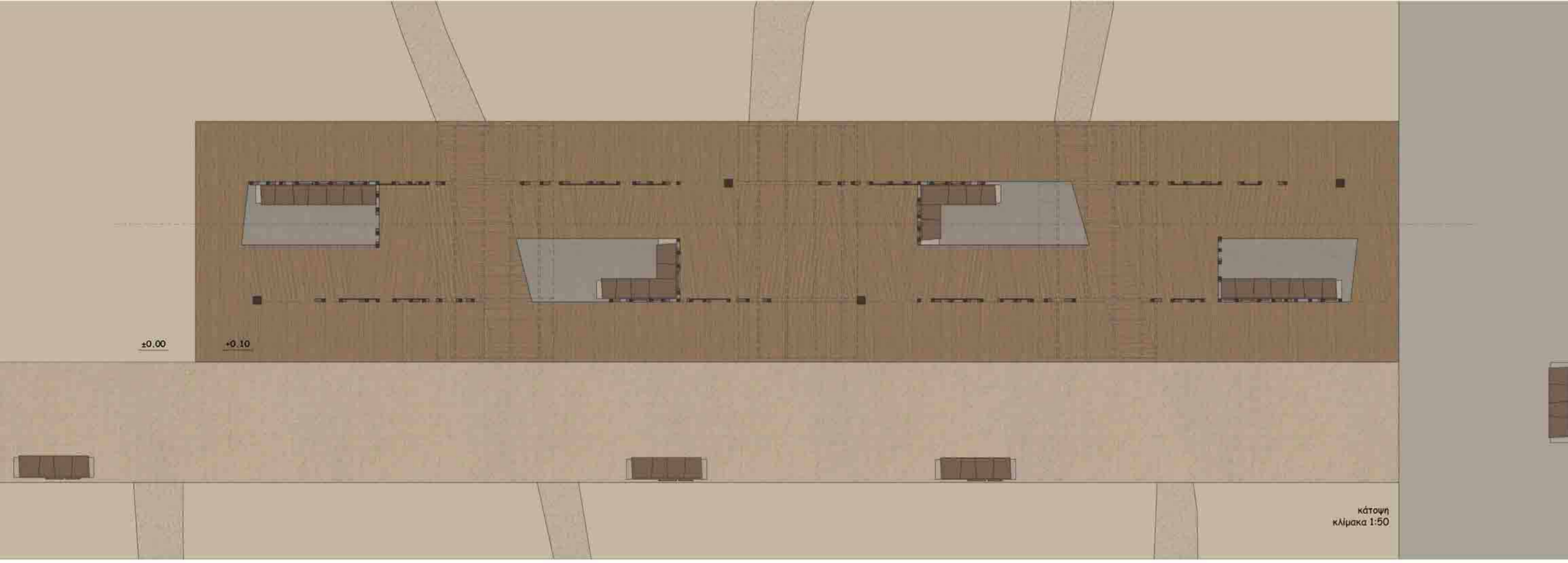

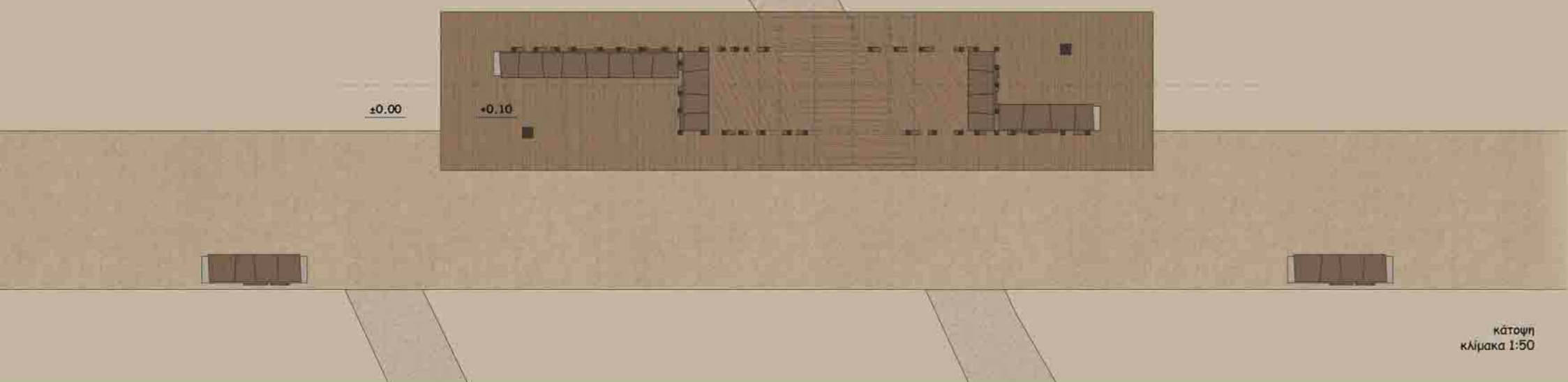
νοτιοδυτική όψη
κλίμακα 1:50

βορειοδυτική όψη
κλίμακα 1:50

τομή
κλίμακα 1:50

κάτοψη
κλίμακα 1:50

ανατολική όψη
κλίμακα 1:50

βόρεια όψη
κλίμακα 1:50

πλευρική όψη
κλίμακα 1:50

